

УДК 338.24:338.012

**МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

**RISK MANAGEMENT MECHANISM FOR RAILWAY TRANSPORT
ENTERPRISES**

*докт. екон. наук Н. Г. Панченко¹,
PhD (Econ.) Muthana Mohammad Omoush²,*

¹Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

²Irbid National University (Irbid, Jordan)

*PhD (Econ.) N. G. Panchenko¹,
PhD (Econ.) Muthana Mohammad Omoush²,*

¹Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

²Irbid National University (Irbid, Jordan)

Військова агресія Росії, посилення нестабільності зовнішнього середовища, а також регрес економіки країни, що триває, зокрема у залізничної галузі, веде до зниження зацікавленості вітчизняних та іноземних інвесторів і неможливості подальшого стабільного розвитку.

Практично всі галузі господарської діяльності України, у тому числі й залізнична, потребують інноваційних змін та реформ системи економічної безпеки з метою розширення можливостей для адаптації підприємств залізничного транспорту до несприятливих змін.

Більш того, сучасний стан світової соціально-економічної системи порушує значну кількість складних і практично непрогнозованих ситуацій. Наслідки розвитку таких сценаріїв призводять до виявлення абсолютно нового сенсу поняття ризиків як на глобальному, так і на локальному рівнях. Тим паче, що це зумовлено не лише кризовими явищами в економічних, політичних та соціальних системах багатьох країн, а й безпрецедентним інноваційним зростанням.

При наявності агресивних негативних впливів, підприємствам залізничного транспорту важливо не тільки адаптуватися до умов зовнішнього середовища, але і активно їм протидіяти, для чого потрібно змінити саму систему управління ризиками.

В умовах об'єктивного існування ризиків і пов'язаних з ними різного роду втрат, виникає потреба в розробці механізму, який дозволив би найкращим чином з точки зору поставлених підприємством цілей, ідентифікувати ризик на підприємстві і, по можливості, нейтралізувати його в ході прийняття управлінських рішень.

Причому слід пам'ятати, що система управління ризиками на

підприємстві зараз це не тільки діяльність, спрямована на виявлення економічних ризиків, визначення їх допустимого рівня та певними діями щодо зменшення або нейтралізації негативних явищ та їх наслідків. Це система, яка пов'язана також з соціальними, політичними, екологічними ризиками.

Також не можна забувати і про ризики безперервності діяльності підприємства, оскільки вони стають все більш ймовірними та непереборними, якщо мова заходить про кібербезпеку чи постачання, а компанії планують свою діяльність лише на короткостроковий період.

Цілісне управління ризиками підприємств має на увазі не тільки забезпечення безпеки того, що вони роблять за фактом у реальному часі, а й те, що вони позиціонують як свої пріоритети.

Якщо раніше управління ризиками зводилося лише до їх зниження та нейтралізації з метою збереження активів підприємства та його доходів, то в даний час акцент робиться на такі фактори:

- забезпечення якісного ухвалення оптимальних управлінських рішень з урахуванням потенційних ризиків;
- забезпечення комплексної системи ідентифікації ризиків всіх рівнях ведення проекту;
- створення систем безперервного внутрішнього аудиту;
- діагностика стратегічних рішень;
- створення персоналу, що здійснює моніторингову та консультуючу систему супроводу осіб, які приймають рішення та ін.

З огляду на зазначене механізм управління ризиками підприємств залізничного підприємства має бути сформований з наступних блоків.

1. Інформаційний блок.
2. Блок ідентифікації та оцінювання ризиків.
3. Блок підтвердження доцільності ухвалення рішення щодо нейтралізації ризиків на підприємстві.
4. Блок контролю.
5. Блок розроблення антикризових заходів.

При цьому варто враховувати, що всі блоки взаємозалежні між собою і безпосередньо пов'язані з керівництвом підприємства, яке приймає остаточне рішення щодо реалізації генеральної стратегії.

Відповідно до представленого механізму, наразі можна побудувати систему економічної безпеки підприємств залізничного транспорту спираючись на дані моніторингу та наявну інформаційну архівну базу, в якій запропоновано методи розв'язання типових задач, що дозволить підприємствам галузі знизити витрати та тимчасово адаптуватися до зовнішніх впливів та змін для подальшого успішного розвитку.